

Sagen sattes til Forhandling.

Undervisningsministeren (Borghjerg): Min højtærede Forgænger fremsatte gentagne Gange Lovforslag om Oprettelse af et sønderjydske Landsarkiv, uden at det dog lykkedes ham at gennemføre det. Han foreslog Landsarkivet lagt i Tønder, og der var den ubestridelige Fordel derved, at dør har Staten en Bygning, som kunde anvendes dertil, hvorved Gennemførelsen vilde blive forholdsvis billig. Imidlertid lykkedes det, som sagt, ikke at gennemføre dette Forslag.

I forrige Rigsdagssamling under min Sygdom var en højtæret Landstingsmand saa elskværdig, hvad jeg ogsaa takkede ham for, at forelægge det samme Forslag i dette høje Ting, men heller ikke i Fjor lykkedes det at gennemføre det. Jeg fik det Indtryk henimod Samlingens Slutning ved at tale med forskellige Medlemmer af det Udvalg, der var nedsat om Sagen, at Stemningen mere og mere samlede sig om, at Landsarkivet skulde ligge i Sønderjylland, og at der var en stadig voksende Stemning for, at det skulde ligge i Aabenraa. Det, der taler for Aabenraa, er, at dør ligger et Arkivdepot, og at ansete Sønderjyder har knyttet deres Efterladenskaber til Arkivet paa den Betingelse, at det bliver i Aabenraa. Der har ogsaa været talt om Viborg. Hvad der kunde tale derfor, er naturligvis, at der i adskillige Aar har været Ønsker fremme om en tiltrængt Udvidelse, og man kunde saa gøre begge Dele paa een Gang.

Efter nøje Overvejelse af hele Stillingen er jeg kommet til den Overbevisning, at det eneste Forslag, der vil have Udsigt til hurtig Fremme i den høje Rigsdag, er det, som jeg her har den Ære at forelægge det høje Ting, nemlig Forslag om at lægge det sønderjydske Landsarkiv i Aabenraa. Jeg nævnte allerede før, hvad der taler derfor. Jeg anser det for næsten nødvendigt at faa bragt denne Sag til Afslutning i indeværende Rigsdagssamling. Udvekslingen af danske og tyske Arkivalier staar for, og det vilde være meget uheldigt, om vi ikke var i Stand til at modtage de danske Arkivalier paa værdig Maade. Aabenraa Byraad har stillet sig særdeles imødekommende: stiller en udmærket beliggende Grund til Raadighed, vil foretage den Pilotering, der maatte blive nødvendig udover det almindelige Fundamenteringsarbejde, vil omgive Bygningen med et smukt Anlæg. Ud fra alle disse Betragtninger er jeg kommet til den Opfattelse, uden at være fanatisk begejstret for eller Modstander af det ene eller det andet eller det tredie Alternativ — hvis man har Lov

til at bruge et saadant Udtryk —, at her drejer det sig om et Skøn, ogsaa om et Hensigtsmæssighedsskøn, og jeg tror, at det eneste, der vil være Mulighed for at vinde et Flertal for i denne Rigsdag, er det Forslag, som jeg her har den Ære at anbefale det høje Ting til hurtigt og velvillig Behandling.

J. V. Christensen: Det er med stor personlig Tilfredsstillelse, jeg paa mit Partis Vegne anbefaler det af den højtærede Undervisningsminister forelagte Forslag om et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele. Det er jo rigtigt, som Ministeren sagde, at der knytter sig forskellige Interesser til Spørgsmaalets Løsning, og det er ogsaa efter mit Skøn af meget stor Vigtighed, at Sagen føres til den hurtigst mulige Afslutning. Allerede under de Forhandlinger, som førtes i Landstingets Udvalg i afvigte Samling, tilkendegav jeg for mit personlige Vedkommende, at jeg var afgjort indstillet for den Ordning, som førte Landsarkivet til Aabenraa, og jeg er derfor meget glad for, at der nu foreligger et Lovforslag derom, og at andre under Sagens Drøftelse nævnte Forhold synes at være bragt til Klaring, saa at vi nu kan vente at komme til en hurtig Løsning af Spørgsmaalet. Den højtærede Ministers Forslag om at lægge Arkivet i Aabenraa falder sammen med en Række Ønsker om netop at faa knyttet Arkivet dertil, og jeg kan for mit personlige Vedkommende og ligeledes paa mit Partis Vegne udtale, at vi kan godkende Begrundelsen derfor.

Sagen synes mig ogsaa at være af betydelig almen Interesse, og jeg vil gerne gøre nogle ganske korte Bemærkninger om, hvorfor jeg lægger saa stor Vægt paa, at det netop bliver Aabenraa, der faar Landsarkivet. Der er, som det er blevet berørt ved de tidligere Forhandlinger om Sagen, under den nationale Kamp i Udlændighedstiden indsamlet et ikke ringe Materiale af Arkivalier til Belysning af Landsdelenes Historie, og disse ligger for en væsentlig Del i Aabenraa. Jeg ved ogsaa, der er lokale Arkiver dernede, som opbevarer et saadant Materiale, der ikke kunde indsamles officielt, saa længe Sønderjylland hørte under en anden Magt; specielt er der i 1910 i Nordslesvigernes Forsamlingsbygning, Folkehjem, indrettet et brandfrit Rum, og her lod den meget interesserede Sønderjyde Jørgen Fausbøl, tror jeg det var, henlægge de første Arkivalier til Brug for den specielt nordslesvigske Historie. I den Henvendelse, som i Fjor blev tilsendt Udvalget fra Sønderjyllands historiske Samfund, blev det udtalt om dette Arkivdepot, at der findes heri værdifulde Samlinger, sær-